

ชื่อวิทยานิพนธ์	กระบวนการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมจากโรงเรียนสู่ชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดธรรมโฆษณ์และชุมชนธรรมโฆษณ์ ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นายพงศธร กลางแท่น
สาขาวิชา	สิ่งแวดล้อมศึกษา
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมทั้งในโรงเรียนและชุมชน 2) ผลเบื้องต้นของการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมทั้งในโรงเรียนและชุมชน 3) เจ็อนไขและปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรค ต่อการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมทั้งในโรงเรียนและชุมชน 4) องค์ประกอบที่มีแนวโน้มนำไปสู่ความยั่งยืนของการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม พื้นที่ศึกษา คือ โรงเรียนวัดธรรมโฆษณ์และชุมชนธรรมโฆษณ์อำเภอ สิงหนคร จังหวัดสงขลา กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย นักเรียนแกนนำจำนวน 25 คน ครูแกนนำจำนวน 5 คนและแกนนำชุมชนจำนวน 9 คน โดยใช้กิจกรรมต่างๆ ได้แก่ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การสร้างการมีส่วนร่วม 3) การศึกษาดูงาน 4) การประชาสัมพันธ์ ผลจากการศึกษา มีดังนี้

กระบวนการเรียนรู้จากงานวิจัยนี้ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติและพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ดีขึ้นพอสมควร แต่โรงเรียนและชุมชนสามารถริเริ่มและดำเนิน โครงการจัดการมูลฝอย รวมทั้งทำให้ปริมาณมูลฝอยทั้งในโรงเรียนและชุมชนลดลง

ปัจจัยที่เอื้อต่อกระบวนการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนได้แก่ 1) นโยบายของโรงเรียน 2) การสนับสนุนงบประมาณจากภายนอก 3) ความสัมพันธ์แนวราบระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน ได้แก่ 1) ข้อจำกัดทางด้านเวลาของโรงเรียน 2) ข้อจำกัดทางด้านเวลาของครู 3) โครงสร้างระบบอำนาจ

ปัจจัยที่เอื้อต่อกระบวนการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ได้แก่ 1) สภาพทางสังคมของชุมชน 2) การรวมกลุ่มของชุมชน 3) ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ได้แก่ 1) ข้อจำกัดทางด้านเวลา

ของชุมชน 2) การขาดความร่วมมือของผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ 3) ภาระหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน

องค์ประกอบที่มีแนวโน้มนำไปสู่ความยั่งยืนในการจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ โรงเรียนวัดธรรมโฆษณ์ได้ริเริ่มและดำเนินโครงการธนาคารมูลฝอย รวมทั้งกำหนดโครงการดังกล่าวไว้ในนโยบายของโรงเรียน และระดับการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น ส่วนชุมชนธรรมโฆษณ์ได้ดำเนินโครงการผลิตน้ำยาเอนกประสงค์จากน้ำหมักชีวภาพ โดยได้จดทะเบียนเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชน และจากการวิเคราะห์โครงสร้างทางสังคมและทุนห้าประการของกลุ่มล้วนแต่เอื้อต่อการดำเนินงานที่ยั่งยืนของโครงการ

Thesis Title	The Process of Participatory Solid Waste Management from a School to Its community : A Case Study of Wat Thammakose School and Thammakose community, Tambon Sathingmor, Amphoe Singha Nakhorn, Changwat Songkhla.
Author	Mr.Pongsatorn Klangtan
Major Program	Environmental Education
Academic Year	2005

ABSTRACT

This action research aims to develop learning processes with the following objectives 1) to promote participatory processes in solid waste management in a school and its community; as well as studying 2) the primary outcomes of the approaches, 3) factors and conditions facilitating and obstructing the processes, and 4) components of sustainability tendency in the approaches. The research sites are Wat Thammakose School and Thammakose Community. The target groups comprised of 25 core-team students, five core-team teachers, and nine core-team villagers. The activities included 1) workshops on solid waste issues, 2) promotion of participation, 3) study visits, 4) public relations.

To a moderate degree the development of the learning process increased the target groups' knowledge, understanding, attitudes and changes in practices concerning solid waste management. The school and its community initiated and implemented projects of solid waste management. Decreases in the quantity of solid waste in the school and the community were also evident.

Factors and conditions facilitating the research process in the school are as follows: 1) the school policy, 2) funding from a private agency, 3) horizontal relationships between the school and the community. The obstructions of the process comprise 1) the school's time constraints, 2) the teachers' time constraints, and 3) the school hierarchical structure.

Factors and conditions facilitating the research process in the community include : 1) social conditions of the community, 2) community organizations, 3) cooperation of the students'

parents. The obstructions are 1) the excess of collective activities in the village, 2) lack of cooperation from formal village leaders, 3) the villagers' work burdens.

There are components with sustainability tendency in the approaches in the school: A recyclables bank project was initiated and run in the school and it was included in the school policy. Degrees of participation of the stakeholders were evident. Regarding those in the community, a project of producing multi-purposed liquid from organic waste was initiated by the core-team villagers and it was officially registered as community entrepreneur and funded by the government. An analysis of social structure and five aspects of capital of the community organization ensures the sustainable tendency of the project implementation.